

REKOMMENDATIONER

KOMMISSIONENS REKOMMENDATION (EU) 2021/1534

av den 16 september 2021

om säkerställande av journalisters och andra mediearbetares skydd, säkerhet och egenmakt i Europeiska unionen

EUROPEISKA KOMMISSIONEN HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 292, och

av följande skäl:

- (1) Enligt artikel 2 i fördraget om Europeiska unionen ska unionen bygga på värdena respekt för människans värdighet, frihet, demokrati, jämlikhet, rättsstaten och respekt för de mänskliga rättigheterna. Häri ingår även respekt för mediernas frihet och mångfald och rätten till yttrandefrihet, vilket kräver oavbrutna ansträngningar för att skydda de fria, pluralistiska och oberoende medier som är en grundläggande del av demokratier och rättsstater.
- (2) EU:s och dess medlemsstaters skyldighet att respektera mediernas frihet och mångfald stadfästs även i artikel 11 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (*stadgan*). Rätten till yttrandefrihet, som fastställs i samma artikel, innefattar åsiktsfrihet samt frihet att ta emot och sprida uppgifter och tankar utan offentlig myndighets inblandning och oberoende av gränser ⁽¹⁾. Dessa principer och rättigheter innebär sammantaget att medborgare bör ha tillgång till en mångfald av informationskällor och åsikter för att kunna bilda sig en egen uppfattning, granska sina regeringar och få den information de behöver för att fritt utöva sin rösträtt. Medlemsstaterna har en skyldighet att genom rättsliga, administrativa och praktiska åtgärder skapa gynnsamma förutsättningar för medier och journalister ⁽²⁾.
- (3) EU anses allmänt vara ett av de säkraste områdena för journalister och andra mediearbetare ⁽³⁾. Det växande antalet hot och attacker – fysiska, rättsliga och online – mot journalister och andra mediearbetare de senaste åren, som bland annat dokumenterats i kommissionens rapporter om rättsstatsprincipen 2020 och 2021 ⁽⁴⁾, visar dock på en oroande trend ⁽⁵⁾. Anmälningar om attacker, utfall och trakasserier mot journalister och andra mediearbetare i EU:s medlemsstater har fortsatt att öka ⁽⁶⁾. Terroristattacken mot veckomagasinet Charlie Hebdo, som krävde tolv människoliv i Frankrike 2015, och mordet på de undersökande journalisterna Daphne Caruana Galizia i Malta 2017 och Ján Kuciak och hans fästmö Martina Kušnírová i Slovakien 2018 visar med skärpa att skyddet av journalister måste stärkas ⁽⁷⁾. Vikten av att angripa frågan om journalisters säkerhet i hela EU har understrukits ytterligare av händelser på senare tid som fortfarande är under utredning, däribland mordet 2021 på den grekiske journalisten Giorgios Karaivaz och den nederländska journalisten Peter R. de Vries.
- (4) I EU:s handlingsplan för demokrati ⁽⁸⁾ stakade kommissionen ut en ambitiös färdplan för hur medborgarna ska få ökad egenmakt och demokratierna i EU bli mer motståndskraftiga. Handlingsplanen understryker oberoende och pluralistiska mediers stora betydelse för att medborgarna ska kunna fatta välgrundade beslut och för att bekämpa desinformation. Den innehåller flera konkreta målsättningar för att främja och värna mediernas frihet och mångfald, varav en är framläggandet av denna rekommendation och en annan kommissionens kommande initiativ för att motverka strategiska rättegångar som syftar till att skrämja till tystnad (s.k. SLAPP – *strategic lawsuits against public participation*).

⁽¹⁾ Samma rättighet fastställs i artikel 10 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, såsom den tolkats av Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna vid Europarådet.

⁽²⁾ Enligt artikel 51.1 i stadgan ska medlemsstaterna respektera och främja rättigheterna och principerna i stadgan när de tillämpar EU-rätten.

⁽³⁾ 2020 World Press Freedom Index.

⁽⁴⁾ COM(2020) 580 final av den 30 september 2020 och COM(2021) 700 final av den 20 juli 2021.

⁽⁵⁾ Detta bekräftas också i rapporterna om övervakningsverktyget för mediepluralism från 2020 och 2021. Se: <https://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor/>

⁽⁶⁾ Europarådets plattform för att främja skyddet av journalistik och journalisters säkerhet.

⁽⁷⁾ Unescos databas över journalistmord (*Observatory of Killed Journalists*).

⁽⁸⁾ COM(2020) 790 final av den 3 december 2020.

- (5) Denna rekommendation utgör ett komplement till direktivet om audiovisuella medietjänster ⁽⁹⁾ och kommissionens förslag till en rättsakt om digitala tjänster ⁽¹⁰⁾, som har till syfte att skydda tittare som tar del av audiovisuellt medieinnehåll och användare av digitala tjänster runtom i EU. Den kompletterar även den handlingsplan för medier och audiovisuella medier ⁽¹¹⁾ som innehåller en färdplan för den audiovisuella sektorns och mediesektorns återhämtning och omvandling, samt meddelandet *Digital kompass* ⁽¹²⁾, som framhåller att den europeiska strategin för det digitala samhället måste bygga på full respekt för EU:s grundläggande rättigheter, däribland yttrandefriheten. Rekommendationen bygger på de årliga rapporterna om rättsstatsprincipen och analyserar rättsstatsläget i EU och dess medlemsstater, i synnerhet vad gäller mediernas frihet och mångfald. Det fastställs rekommendationer för hur medlemsstaterna till exempel ska motverka de hot som tas upp i kommissionens rapporter om rättsstatsprincipen från 2020 och 2021.
- (6) Denna rekommendation ligger helt i linje med EU:s strategi för brottsoffers rättigheter 2020–2025 ⁽¹³⁾ och EU:s jämställdhetsstrategi för 2020–2025 ⁽¹⁴⁾, kommissionens åtgärder för jämlikhet mer allmänt, i synnerhet inom ramen för jämlikhetsstrategin för hbtqi-personer för 2020–2025 ⁽¹⁵⁾, EU:s handlingsplan mot rasism 2020–2025 ⁽¹⁶⁾, handlingsplanen för integration och inkludering ⁽¹⁷⁾, EU:s strategiska ram för romers jämlikhet, inkludering och delaktighet 2020–2030 ⁽¹⁸⁾ och strategin för rättigheter för personer med funktionsnedsättning ⁽¹⁹⁾. Rekommendationen ligger även helt i linje med policydokument om yttre åtgärder såsom EU:s handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati 2020–2024 ⁽²⁰⁾, EU:s människorättsriktlinjer för yttrandefrihet online och offline ⁽²¹⁾, samt EU:s tredje handlingsplan för jämställdhet ⁽²²⁾ och bidrar därmed till samstämmighet mellan in- och utrikespolitik. Hur kraftfullt EU kan agera i sin utrikespolitik när det gäller frågor om grundläggande rättigheter beror på hur EU tar hand om och stärker sina egna demokratiska grundvalar.
- (7) Kommissionen ger ekonomiskt stöd till journalister och andra mediearbetare genom projekt som rör mediernas frihet och mångfald i EU och i tredjeländer. Sedan 2014 har kommissionen till exempel samfinansierat övervakningsverket för mediepluralism, som analyserar riskerna för mediernas frihet och mångfald i Europa och rapporterar om mekanismer för att skydda yttrandefriheten, journalisters säkerhet och journalisters arbetsvillkor. Kommissionen är fast besluten att fortsätta att stödja sådana projekt, i synnerhet genom programmet *Kreativa Europa*.
- (8) Europaparlamentet har aktivt förespråkade att EU ska göra mer för att skydda journalister. I sitt betänkande av den 25 november 2020 ⁽²³⁾ uttryckte parlamentet sin fortsatt djupa oro över situationen för mediefriheten i EU med anledning av de övergrepp och attacker som fortfarande äger rum mot journalister och andra mediearbetare. I sin resolution av den 29 april 2021 ⁽²⁴⁾ konstaterade parlamentet att skyddet för undersökande journalister och visseblåsare ⁽²⁵⁾ är av väsentligt intresse för samhället och i sin resolution av den 24 juni 2021 framhöll parlamentet sin oro över de fysiska, psykiska och ekonomiska hot som riktas mot journalister och andra mediearbetare i EU ⁽²⁶⁾.

⁽⁹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1808 av den 14 november 2018 om ändring av direktiv 2010/13/EU om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (EUT L 303, 28.11.2018, s. 69).

⁽¹⁰⁾ COM(2020) 825 final av den 15 december 2020.

⁽¹¹⁾ COM(2020) 784 final av den 3 december 2020.

⁽¹²⁾ COM(2021) 118 final av den 9 mars 2021. I detta meddelande anges också att nya specialiserade digitala färdigheter för arbetstagarna är en förutsättning för att de ska kunna delta aktivt i det digitala årtiondet.

⁽¹³⁾ COM(2020) 258 final av den 24 juni 2020.

⁽¹⁴⁾ COM(2020) 152 final av den 5 mars 2020.

⁽¹⁵⁾ COM(2020) 698 final av den 12 november 2020.

⁽¹⁶⁾ COM(2020) 565 final av den 18 september 2020.

⁽¹⁷⁾ COM(2020) 758 final av den 24 november 2020.

⁽¹⁸⁾ COM(2020) 620 final av den 7 oktober 2020.

⁽¹⁹⁾ COM(2021) 101 final av den 3 mars 2021.

⁽²⁰⁾ Rådets slutsatser 2020 om EU:s handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati 2020–2024, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12848-2020-INIT/sv/pdf>.

⁽²¹⁾ Rådet människorättsriktlinjer om yttrandefrihet online och offline 2014, <https://www.consilium.europa.eu/media/28348/142549.pdf>.

⁽²²⁾ JOIN(2020) 17 final av den 25 november 2020.

⁽²³⁾ PE652.307v02-00.

⁽²⁴⁾ P9_TA (2021)0148.

⁽²⁵⁾ Det bör påpekas att Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1937 av den 23 oktober 2019 om skydd för personer som rapporterar om överträdelse av unionsrätten (EUT L 305, 26.11.2019, s. 17) antogs den 23 oktober 2019 och trädde i kraft den 16 december 2019. Medlemsländerna har fram till den 17 december 2021 på sig att införliva direktivet i sin nationella lagstiftning. I direktivet fastställs gemensamma skyddsnormer inom hela EU för visseblåsare som rapporterar överträdelse av EU-rätten till sin arbetsgivare.

⁽²⁶⁾ P9_TA (2021)0313.

- (9) I Europarådets rekommendation från 2016 om skydd av journalistik och journalisters och andra medieaktörers säkerhet ⁽²⁷⁾, som bygger på kraven i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna samt på relevant rättspraxis från Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna, fastställs allmänna normer på detta område. Rekommendationen innehåller en rad riktlinjer om förebyggande, skydd och lagföring, samt om främjande av information, utbildning och kunskapshöjande åtgärder. I den genomförandestrategi som antogs av Europarådets styrkommitté för frågor om medier och informationssamhället den 28 mars 2018 framhölls dock att det finns ett brådskande behov av ytterligare framsteg när det gäller att tillämpa rekommendationen ⁽²⁸⁾. Antalet anmälningar om attacker eller utfall mot journalister och andra mediearbetare som registreras på Europarådets plattform för att främja journalistik och journalisters säkerhet ⁽²⁹⁾ fortsätter att stiga. De normer som fastställs i Europarådets konvention om tillgång till officiella handlingar ⁽³⁰⁾ är också avgörande för att säkerställa att journalister har största möjliga tillgång till offentlig information så att de kan utföra sitt arbete. Syftet med denna rekommendation är att främja tillämpningen av Europarådets normer och i synnerhet 2016 års rekommendation om skydd av journalistik och journalisters och andra medieaktörers säkerhet.
- (10) Inför utarbetandet av denna rekommendation anordnade kommissionen i mars 2021 en strukturerad dialog inom det europeiska nyhetsmedieforumet ⁽³¹⁾ som sammanförde journalister, journalistförbund, medieråd, nyhetsföretag, brottsbekämpande myndigheter, ledamöter av Europaparlamentet, företrädare för medlemsstaterna och deras tillsynsmyndigheter samt internationella organisationer.
- (11) Med denna rekommendation vill kommissionen stärka mediernas frihet och mångfald i EU genom att främja gemensamma och samordnade insatser från medlemsstaternas sida för att förbättra skyddet, säkerheten och egenmakten för journalister och andra mediearbetare. En sådan samordnad strategi, i vilken alla viktiga intressenter i medlemsstaterna och på EU-nivå samt relevanta internationella organisationer deltar, är nödvändig för att journalister och andra mediearbetare ska kunna utöva sitt yrke i Europa på ett säkert och effektivt sätt.
- (12) För att skapa och slå vakt om gynnsamma förutsättningar för journalister och andra mediearbetare behandlar rekommendationen frågor som på olika sätt kan sägas ingå i sådana förutsättningar. Det handlar bland annat om övergripande rekommendationer om lagföring av brottsliga handlingar, samarbete med brottsbekämpande myndigheter, mekanismer för snabba insatser, utbildning, tillgång till information och tillträde till platser, samt ekonomiskt och socialt skydd. Den innehåller vidare särskilda rekommendationer om protester och demonstrationer, säkerhet på nätet och digital egenmakt, samt om situationen för kvinnliga journalister, personer som tillhör minoriteter eller personer som rapporterar om jämlikhetsfrågor.
- (13) Hotelser, fysiskt och psykiskt våld, olagliga gripanden och godtyckliga frihetsberövanden, olaglig övervakning, könsrelaterat våld, trakasserier eller diskriminerande attacker, både på och utanför internet, är bara några exempel på de hot som riktas mot journalister och andra mediearbetare. Offentliga myndigheter har en skyldighet att slå vakt om yttrandefriheten och journalisters säkerhet genom att skapa en rättslig miljö där kriminella hot mot journalister tas på allvar genom att kraftfulla insatser görs för att lagföra de personer som ligger bakom attacker och där sådana hot följs upp och utreds på lämpligt sätt, bland annat genom att det fastställs effektiva, proportionerliga och avskräckande påföljder. Det måste finnas garantier för att brott mot journalister utreds och lagförs på ett noggrant, opartiskt, oberoende och transparent sätt och att det sker utan dröjsmål. För att effektivisera utredningarna kan medlemsstaternas myndigheter överväga att inrätta särskilda enheter inom polisen för att utreda brott mot journalister i samarbete med representanter för journalistikåren ⁽³²⁾. Utnämning och utbildning av samordnare inom åklagarmyndigheter och domstolar kan också bidra till effektiva rättsprocesser. Det är också viktigt att journalister och andra mediearbetare vars säkerhet är hotad erbjuds personskydd. Eftersom brott mot journalister även kan vara gränsöverskridande bör medlemsstaterna dra maximal nytta av de strukturer som finns för rättsligt samarbete inom Europa och

⁽²⁷⁾ CM/Rec (2016) 4.

⁽²⁸⁾ *Implementation Guide to Recommendation CM/Rec(2016)4 on the Protection of journalism and safety of journalists and other media actors* (inte översatt till svenska).

⁽²⁹⁾ <https://www.coe.int/en/web/media-freedom>. Den låga svarsfrekvensen i medlemsstaterna visar att det behövs ytterligare åtgärder.

⁽³⁰⁾ Europarådets konvention om tillgång till officiella handlingar, <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/205>.

⁽³¹⁾ Det europeiska nyhetsmedieforumet inrättades av kommissionen i enlighet med handlingsplanen för medier och audiovisuella medier för att stärka samarbetet med intressenterna i avirelaterade frågor.

⁽³²⁾ UNESCO/IAP, *Guidelines for Prosecutors on Cases of Crimes against Journalists* (inte översatta till svenska).

vid behov begära stöd från specialiserade EU-organ som Europol och Eurojust. Kommissionens förslag om ett starkare mandat för Europol ⁽³³⁾ innebär att Europol under vissa omständigheter, om myndigheten anser att en brottsutredning bör inledas, skulle få befogenhet att uppmana de behöriga myndigheterna i en medlemsstat att inleda, genomföra eller samordna en utredning av ett brott som skadar ett av EU:s gemensamma intressen, även i fall där brottet i fråga inte har någon gränsöverskridande dimension.

- (14) Ett smidigt, effektivt och lämpligt samarbete mellan journalister, andra medarbetare och brottsbekämpande myndigheter kan göra det lättare att förebygga hot och attacker. Medlemsstaterna bör inrätta strukturer för samarbete mellan enskilda journalister, journalistförbund och brottsbekämpande myndigheter och tillsammans med mediernas självregleringsorgan (medie- och pressnämnder) aktivt uppmuntra dem att föra en dialog med varandra ⁽³⁴⁾. Detta samarbete kan bland annat bestå i att det inrättas samordningsinstanser mellan brottsbekämpande myndigheter och representanter för journalistkåren ⁽³⁵⁾. Samordningsinstanserna bör ha ett nära samarbete med specialiserade verksamheter som erbjuder stöd för brottsoffer och som spelar en avgörande roll för att värna säkerheten och det psykiska välbefinnandet för journalister som utsätts för brott.
- (15) Inrättandet av mekanismer för stöd, kontakt, snabba insatser och tidig varning som är oberoende av de brottsbekämpande myndigheterna är en viktig komponent i stödsystemet för journalister och andra medarbetare som utsätts för fysiska attacker och attacker online. Kontaktpunkterna bör vara kostnadsfria och lättillgängliga för journalister (och vid behov även för deras familjer) och bedriva en transparent verksamhet. Enligt direktiv 2012/29/EU ⁽³⁶⁾ har alla brottsoffer rätt att få stöd och skydd utifrån sina individuella behov. Medlemsstaterna bör vidta åtgärder för att inrätta och tillhandahålla specialiserade stödtjänster, bl.a. kontaktpunkter som kan erbjuda rådgivning, juridisk hjälp och psykologiskt stöd, liksom skyddat boende eller annan lämplig inkvartering för journalister och andra medarbetare som utsatts för brott. Kontaktpunkterna bör också fungera som "digitala härbärgen" och ge hjälp när det gäller digital säkerhet, om möjligt genom att bl.a. erbjuda experthjälp inom cybersäkerhet. De bör hjälpa journalister och nyhetsredaktioner att hantera hot och trakasserier online som riktar sig mot journalister, inbegripet hot och trakasserier mot journalister som grundar sig på deras kön, sexuella läggning, etniska eller sociala bakgrund eller någon annan av grunderna i artikel 21 i stadgan. För att mekanismerna för snabba insatser och tidig varning ska fungera effektivt måste det finnas stabil och tillräcklig finansiering för de aktörer som utför dessa uppgifter ⁽³⁷⁾.
- (16) Det måste finnas ett starkt skyddssystem på nationell nivå för att journalister ska kunna fullgöra sitt viktiga uppdrag "ute på fältet", i synnerhet vad gäller tillträde till platser, informationskällor och rapportering från evenemang som är av allmänintresse ⁽³⁸⁾. Medlemsstaternas myndigheter bör minimera riskerna att ackreditering eller registrering godtyckligt nekas eller att komplicerade registrerings- och ackrediteringsförfaranden får journalister och andra medarbetare att avstå från att utföra sitt arbete eller utgör omotiverade, diskriminerande eller oproportionerliga inskränkningar av rätten att bedriva journalistik. Detta är avgörande för att säkerställa gynnsamma förutsättningar för yttrandefrihet och för att säkerställa att journalister och andra medarbetare kan delta i offentliga debatter om frågor som har ett berättigat allmänintresse.
- (17) För att journalister ska kunna utföra sitt arbete måste de ha tillgång till handlingar och information, däribland officiella webbplatser, och få svar utan onödiga dröjsmål. Även om tillgången till information är garanterad i lag i alla medlemsstater finns det i många fall fortfarande praktiska svårigheter ⁽³⁹⁾. På senare tid finns det dessutom exempel på undantagslagar som antagits i syfte att bekämpa desinformation under covid-19-pandemin och som ibland har innehållit straffrättsliga bestämmelser, vilket i vissa fall haft en avskräckande inverkan på journalistiken ⁽⁴⁰⁾. Sådana bestämmelser kan utgöra omotiverade, diskriminerande eller oproportionerliga

⁽³³⁾ COM(2020) 796 final av den 9 december 2020.

⁽³⁴⁾ T.ex. *Press Freedom Police Code*.

⁽³⁵⁾ T.ex. *PersVeilig*-protokollet i Nederländerna och samordningscentret för situationer där journalister hotas i Italien.

⁽³⁶⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/29/EU av den 25 oktober 2012 om fastställande av miniminormer för brottsoffers rättigheter och för stöd till och skydd av dem samt om ersättande av rådets rambeslut 2001/220/RIF (EUT L 315, 14.11.2012, s. 57).

⁽³⁷⁾ På EU-nivå stöder kommissionen den europeiska mekanismen för snabba insatser mot kränkningar av press- och mediefriheten genom ett särskilt pilotprojekt: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/pilot-project-europe-wide-response-mechanism-violation-press-and-media-freedom>.

⁽³⁸⁾ Venedigkommissionens och OSSE:s/ODIHR:s riktlinjer om rätten att delta i fredliga sammankomster.

⁽³⁹⁾ 2021 års rapport om rättsstatsprincipen. I vissa medlemsstater kan framför allt dataskyddsbestämmelser användas som förevändning för att begränsa tillgången till information.

⁽⁴⁰⁾ IPI COVID-19 *Press Freedom Tracker*.

inskränkningar av rätten att bedriva journalistik. I sitt meddelande om att gripa in mot covid-19-desinformation ⁽⁴¹⁾ påpekade kommissionen att lagar med alltför svepande brottsrubriceringar och med oproportionerliga straff kan begränsa viljan hos källor att tala med journalister och leda till självcensur.

- (18) Ett modernt ramverk för att skydda journalister bör bland annat omfatta kontinuerlig kompetensutveckling för alla aktörer som är relevanta för skyddet av journalister och andra medarbetare ⁽⁴²⁾. Utbildning för brottsbekämpande myndigheter kan göra polisen mer medveten om och uppmärksam på vikten av att säkerställa journalisters och andra medarbetares säkerhet. Även domstolar och åklagare kan ha nytta av specialutbildning som ger dem bättre kunskaper om till exempel internationella normer vad gäller yttrandefrihet, tillgång till information och journalisters säkerhet ⁽⁴³⁾. Utbildning är dessutom avgörande för att få fram de effektivaste strategierna för att förebygga fysiska attacker och attacker online mot journalister och bör deltagarna ge lämpliga verktyg att hantera sådana hot. Samarbete mellan journalister, journalistförbund, onlineplattformar och företrädare för brottsbekämpande myndigheter bör uppmuntras. Medieföretag kan också ge journalister och andra medarbetare – inklusive de med atypiska anställningar (t.ex. frilansare och egenanställda) – ökad egenmakt genom att regelbundet erbjuda dem utbildning i säkerhetsfrågor och genom att ta fram riskanalyser, operativa planer och system för incidentrapportering. För att förmedla dessa kunskaper krävs särskild och ofta dyr utbildning som bara stora och väletablerade nyhetsredaktioner i regel har råd med. Mindre medieföretag kan därför behöva ekonomiskt stöd för detta. Även frilansare, egenanställda journalister och andra medarbetare kan behöva ekonomiskt stöd, eftersom de ofta måste ta initiativet till utbildning själva. En annan sak som bör framhållas är vikten av utbildning för faktagranskare, som även de är en viktig del av nyhetsmediemiljön.
- (19) Covid-19-pandemins effekter på ekonomin har tydliggjort behovet av säkra och lämpliga arbetsvillkor för journalister. Särskilt frilansjournalister har hamnat i en utsatt situation eftersom de ofta förlorat inkomstkällor och har begränsat eller inget socialförsäkringsskydd. Ramverket för att skydda journalister bör omfatta formell och konkret tillgång till adekvat socialt skydd för alla journalister och andra medarbetare, inklusive de med atypiska anställningar, i linje med rådets rekommendation av den 8 november 2019 ⁽⁴⁴⁾. Det handlar inte bara om möjligheten att få inkomststöd utan även om effektiv och icke-diskriminerande tillgång till andra former av socialförsäkringsskydd som semester eller föräldrastöd.
- (20) Undersökande journalister spelar en viktig roll för att bekämpa organiserad brottslighet, korruption och extremism. Deras arbete medför särskilt stora risker för fysiska hot och attacker som i de mest tragiska fallen kan leda till mord, vilket har skett i Europa de senaste åren. Medlemsstaterna uppmanas stärka skyddet för journalister och andra medarbetare som arbetar med frågor som rör organiserad brottslighet och korruption. De bör dessutom dra konkret nytta av alla tillgängliga verktyg för gränsöverskridande samarbete för att snabbt utreda brott mot journalister som begåtts av den organiserade brottsligheten, så att de ansvariga lagförs utan dröjsmål.
- (21) Journalister och andra medarbetare attackeras och trakasseras allt oftare i samband med protester och demonstrationer. Det händer att privatpersoner i samband med sådana evenemang utsätter journalister för fysiska, våldsamma och verbala attacker och förstör deras utrustning. Journalister kan ibland dessutom bli föremål för bland annat godtyckliga gripanden och förhör eller oproportionerliga åtal från brottsbekämpande myndigheters sida ⁽⁴⁵⁾. Det behövs därför operativa lösningar och utbildning för att garantera journalisters säkerhet i samband med protester, minska riskerna för potentiellt omotiverade eller oproportionerliga åtgärder och säkerställa att de står under effektivt skydd av de brottsbekämpande myndigheterna. Oberoende sambandsansvariga skulle framför allt

⁽⁴¹⁾ JOIN(2020) 8 final av den 10 juni 2020.

⁽⁴²⁾ Medlemsstater kan ansöka om att få ta del av dessa utbildningsmoduler i samband med att internationella organisationer som Europarådet eller Unesco erbjuder utbildning. Medlemsstater som väljer att ta fram egna utbildningsmoduler måste se till att innehållet överensstämmer med EU:s normer och kan till exempel titta på de utbildningsmoduler som erbjuds av internationella organisationer.

⁽⁴³⁾ T.ex. Unescos öppna nätbaserade utbildning (*Massive Open Online Course – MOOC*) för domare och aktörer inom rättsväsendet om internationella normer för yttrandefrihet och journalisters säkerhet.

⁽⁴⁴⁾ Rådets rekommendation av den 8 november 2019 om tillgång till socialt skydd för arbetstagare och egenföretagare 2019/C 387/01 (EUT C 387, 15.11.2019, s. 1).

⁽⁴⁵⁾ *Wanted! Real action for media freedom in Europe*, årsrapport från partnerorganisationerna på Europarådets plattform för att främja skyddet av journalistik och journalisters säkerhet, Europarådet, 2021.

kunna säkerställa att brottsbekämpande myndigheter kommunicerar med journalister under demonstrationer och utgöra en första kontaktpunkt för journalister som utsätts för våld eller trakasserier. Sådana sambandsansvariga skulle kunna vara utbildade i hur risker i samband med offentliga sammankomster ska hanteras och minimeras, och kunna ge inledande råd om vilka rättsmedel som finns tillgängliga för journalister som utsätts för våld i samband med protester eller demonstrationer.

- (22) Digital säkerhet och nätsäkerhet har blivit ett stort problem för journalister. Smutskastningskampanjer och nedsvärtning online är vanligt förekommande. Det är särskilt oroande när det är politiker eller offentliga makthavare som står bakom sådana attacker ⁽⁴⁶⁾. Synkroniserade attacker mot journalister av troll och botar, hackning av e-postkonton, internetrestriktioner och nätmobbning är exempel på attacker online mot journalister och deras källor. Säkerheten för kvinnliga journalister är särskilt angelägen. Journalister och andra medarbetare är inte bara måltavlor för uppvigling till hat ⁽⁴⁷⁾ och hot om fysiskt våld på nätet, utan kan även ställas under olaglig övervakning ⁽⁴⁸⁾ i samband med till exempel polisutredningar, vilket kan äventyra källskyddet. Att se till att mobil kommunikationsutrustning är cybersäker och att journalister och andra medarbetare inte utsätts för olaglig spårning eller övervakning online är därför oerhört viktigt för att skydda sekretessen i journalisters kommunikation. Myndigheter i medlemsstaterna som ansvarar för frågor om medier, brottsbekämpning på nätet och cybersäkerhet bör delta i arbetet för att säkerställa digital säkerhet.
- (23) Behandling av personuppgifter som samlas in med hjälp av verktyg för spårning eller övervakning måste uppfylla tillämpliga krav i Europaparlamentet och rådets förordning (EU) 2016/679 ⁽⁴⁹⁾ (den allmänna dataskyddsförordningen) och i Europaparlamentet och rådets direktiv (EU) 2016/680 ⁽⁵⁰⁾ om brottsbekämpning. Nationella dataskyddsmyndigheter och domstolar spelar en central roll för att se till att dessa rättsakter verkligen efterlevs.
- (24) Journalister och andra medarbetare behöver digital kompetens för att bli mer cyberresilienta och ha bättre möjligheter att hantera cyberhot. En bra dialog mellan mediernas självregleringsorgan, journalistförbund och företrädare för branschen samt de myndigheter i medlemsstaterna som ansvarar för mediefrågor, brottsbekämpning online och cybersäkerhet bör uppmuntras, framför allt för att ge journalister och andra medarbetare digital kompetens genom exempelvis riktad utbildning ⁽⁵¹⁾.
- (25) Statistiken visar att kvinnliga journalister oftare utsätts för hot än sina manliga kolleger ⁽⁵²⁾, särskilt i form av trakasserier online, våldtäkts- och mordhot samt uppvigling till hat baserat på kön. Attackerna är i vissa fall organiserade kampanjer som syftar till att misskreditera eller tysta kvinnliga journalister. De kan leda till självcensur, utträde ur onlinegrupper eller till och med beslut att lämna yrket ⁽⁵³⁾. Forskning visar också att sådana former av

⁽⁴⁶⁾ 2021 års rapport om rättsstatsprincipen.

⁽⁴⁷⁾ För att förebygga och motverka spridning av olaglig hatpropaganda på nätet kom kommissionen i maj 2016 överens med stora onlineplattformar om en uppförandekod som ska motverka olaglig hatpropaganda på nätet. Kommissionen planerar lägga till hatpropaganda och hatbrott på listan över EU-brott.

⁽⁴⁸⁾ <https://forbiddenstories.org/fr/case/le-pegasus-project/>

⁽⁴⁹⁾ Europaparlamentet och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (EUT L 119, 4.5.2016, s. 1).

⁽⁵⁰⁾ Europaparlamentet och rådets direktiv (EU) 2016/680 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av rådets rambeslut 2008/977/RIF (EUT L 119, 4.5.2016, s. 89).

⁽⁵¹⁾ Som förutses i EU:s handlingsplan för demokrati är kommissionen även fast besluten att främja hållbar finansiering av projekt som är inriktade på att ge rättsligt och praktiskt stöd till journalister i och utanför EU, bland annat säkerhets- och cybersäkerhetsutbildning för journalister och diplomatstöd.

⁽⁵²⁾ Tex. årsrapporten från partnerorganisationerna på Europarådets plattform för att främja skyddet av journalistik och journalisters säkerhet (2021) <https://rm.coe.int/final-version-annual-report-2021-en-wanted-real-action-for-media-freed/1680a2440e>. *Online violence against women journalists: a global snapshot of incidence and impacts*, Unesco (2020) <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000375136>; *Resource Guide on the Safety of Female Journalists Online*, OSSE (2020), <https://www.osce.org/representative-on-freedom-of-media/468861>.

⁽⁵³⁾ ICFJ-UNESCO Global Study: *Online-violence Against Women Journalists* och *2021 Media Pluralism Monitor Report*, se: <https://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor/>

trakasserier, hot och uppvigling till hat online i oproportionerligt hög grad riktas mot journalister som tillhör minoriteter, har migrantbakgrund eller rapporterar om därmed relaterade frågor ⁽⁵⁴⁾. Kvinnliga journalister som rapporterar om jämställdhets- och jämlikhetsfrågor är särskilt utsatta för hot och repressalier ⁽⁵⁵⁾.

- (26) Tillgängliga uppgifter visar på en fortsatt stor utbredning av könsrelaterat våld i Europa ⁽⁵⁶⁾. Tillgången till detaljerade uppgifter och insynen i rapporteringen om våld mot kvinnliga journalister, journalister som tillhör minoriteter eller personer som rapporterar om jämlikhetsfrågor är dock fortfarande begränsad. Medlemsstaterna, branschen, civilsamhället och forskarvärlden bör samarbeta för att få fram mer kunskap om den här typen av våld. Ett annat sätt att uppnå detta är att uppmuntra nationella jämlikhetsorganisationer att regelbundet rapportera om situationen för sådana journalister.
- (27) Kvinnor är fortfarande underrepresenterade i chefs- och vd-befattningar inom mediesektorn, liksom i rollen som chefredaktör ⁽⁵⁷⁾. Diskriminering av kvinnliga journalister, journalister som tillhör minoriteter eller journalister som rapporterar om jämlikhetsfrågor kan dessutom även förekomma på nyhetsredaktioner. Det krävs därför åtgärder för att öka jämlikhet och inkludering inom mediebranschen samt för att säkerställa lika möjligheter för kvinnor och män och en säker och inkluderande arbetsmiljö ⁽⁵⁸⁾. En regelbunden dialog mellan medlemsstater, representanter för journalistkåren och mediernas självregleringsorgan spelar liksom kollektivavtal även en viktig roll för att motverka alla former av våld, trakasserier och diskriminering inom mediesektorn.
- (28) Denna rekommendation lyfter fram den viktiga roll som civilsamhällesorganisationer och nyhetsorganisationer har när det gäller att hantera trakasserier, hot och uppvigling till hat offline och online, liksom diskriminering av kvinnliga journalister, journalister som tillhör minoriteter eller journalister som rapporterar om jämlikhetsfrågor. Det är viktigt att stödja initiativ av civilsamhällesorganisationer som syftar till att öka medvetenheten och ge dessa journalister stöd och ökad egenmakt. Detsamma gäller initiativ för att främja utbyte av kunskap och bästa praxis mellan nyhetsorganisationer.
- (29) Kommissionen kommer att föra en regelbunden dialog med medlemsstater och intressenter i relevanta forum, särskilt det europeiska nyhetsmedieforumet, och noga följa alla åtgärder som medlemsstaterna vidtar efter antagandet av denna rekommendation. Även nätverket av kontaktpunkter för frågor som rör rättsstatsprincipen kan diskutera frågor som rör journalisters säkerhet inom ramen för en mer övergripande rättsstatskontext. Senast 18 månader efter det att rekommendationen antagits, och därefter på begäran, bör medlemsstaterna ge kommissionen all relevant information som de rimligen kan förväntas tillhandahålla så att kommissionen kan kontrollera hur den efterlevs. Kommissionen kommer att utvärdera medlemsstaternas genomförande av rekommendationen och ta fram centrala resultatindikatorer för bland annat följande: anmälningar på Europarådets plattform för att främja skydd för journalistik och journalisters säkerhet, hur sådana varningar har hanterats, pågående och avslutade domstolsförfaranden som gäller brott mot journalister, relevanta EU-organs deltagande i sådana förfaranden och genomförandet av projekt och åtgärder som medlemsstaterna inför för att stödja journalister och andra mediearbetare. På grundval av den information som samlas in och all annan tillgänglig information ⁽⁵⁹⁾ kommer kommissionen bedöma effekterna av denna rekommendation och avgöra om det krävs ytterligare åtgärder för att säkerställa skydd, säkerhet och egenmakt för journalister och andra mediearbetare.
- (30) Denna rekommendation riktar sig till medlemsstaterna. Även kandidatländer och potentiella kandidat för EU-anslutning samt länder som omfattas av EU:s grannskapspolitik uppmanas följa denna rekommendation.

⁽⁵⁴⁾ IPI, *Newsroom Best Practices for Addressing Online Violence against Journalists*.

⁽⁵⁵⁾ UNESCO, *The Chilling global trends in online violence against women journalists*.

⁽⁵⁶⁾ Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (FRA), *Violence against women: an EU-wide survey*, 2014. FRA, *Crime, safety and victims' rights*, 2021.

⁽⁵⁷⁾ Både 2020 och 2021 rapporterar MPM höga risker när det gäller kvinnors tillgång till medier enligt dess indikator för social inkludering.

⁽⁵⁸⁾ Unescos kommande riktlinjer och rekommendationer för nyhetsredaktioner om hur man förebygger och hanterar våld mot kvinnliga journalister och Internationella arbetsorganisationens konvention C190 om våld och trakasserier från 2019, som fokuserar på våld och trakasserier i arbetsmiljön.

⁽⁵⁹⁾ T.ex. rapporter eller yttranden från internationella organisationer och organ, t.ex. Europarådet och Venedigkommissionen.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS FÖLJANDE.

REKOMMENDATIONENS INNEHÅLL

- (1) Denna rekommendation ger vägledning om hur medlemsstaterna kan vidta effektiva, lämpliga och proportionella åtgärder för att säkerställa journalisters skydd, säkerhet och egenmakt i full överensstämmelse med EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, särskilt principerna om mediernas frihet och mångfald, rätten till yttrandefrihet och informationsfrihet, rätten till personlig integritet, rätten till frihet och säkerhet och rätten till icke-diskriminering samt andra tillämpliga bestämmelser i EU-rätten, internationella normer och medlemsstaternas gemensamma konstitutionella traditioner.
- (2) Denna rekommendation bygger vidare på och bekräftar de framsteg som gjorts med nuvarande politik och stödverksamheter – på nationell nivå, EU-nivå och internationell nivå – för att garantera journalisters skydd, säkerhet och egenmakt, samt främja och skydda mediernas frihet och mångfald.
- (3) Rekommendationen påverkar inte medlemsstaternas rättigheter och skyldigheter att vidta åtgärder för att öka journalisters säkerhet i enlighet med nationella rättssystem, yrkesstandarder, riktlinjer och protokoll.

ALLMÄNNA REKOMMENDATIONER FÖR ATT SÄKERSTÄLLA JOURNALISTERS SKYDD, SÄKERHET OCH EGENMAKT I HELA EU

Effektiv och opartisk utredning och lagföring av brottsliga handlingar

- (4) Medlemsstaterna bör på ett opartiskt, oberoende, effektivt och transparent sätt samt utan onödiga dröjsmål utreda och lagföra alla brottsliga handlingar som begås mot journalister, oavsett om det sker online eller offline, och i detta sammanhang till fullo utnyttja befintlig nationell lagstiftning och EU-lagstiftning för att säkerställa att grundläggande rättigheter skyddas och rättvisa utan dröjsmål skipas i enskilda fall, samt för att förhindra att det uppstår en "straffrihetskultur" när det gäller attacker mot journalister.
- (5) Medlemsstaterna uppmanas att samarbeta och utbyta information, sakkunskap och bästa praxis med varandra och i förekommande fall med internationella institutioner i ärenden som rör journalisters säkerhet. Medlemsstaterna uppmanas att i relevanta fall involvera behöriga europeiska myndigheter som Europol och Eurojust i arbetet med att lösa brott som begås mot journalister.

Dialog och samarbete mellan brottsbekämpande myndigheter, journalister och organisationer som företräder journalister

- (6) Medlemsstaterna bör inrätta samordningsinstanser och/eller samarbetsprotokoll mellan företrädare för polismyndigheter och säkerhetstjänster, domstolar, lokala offentliga myndigheter och medieorgan, inbegripet journalisters organisationer och fackförbund samt mediernas självregleringsorgan. Medlemsstaterna uppmanas främja en kontinuerlig dialog mellan brottsbekämpande myndigheter och journalister om olika sätt att förebygga och hantera hot och attacker mot journalister tillsammans med mediernas självregleringsorgan. Medlemsstaterna uppmanas utbyta bästa praxis om sådana samordnings- och samarbetsåtgärder.
- (7) Medlemsstaterna bör utan dröjsmål ge journalister och andra mediearbetare konkret personskydd om det finns en trolig risk att de kan utsättas för fysiska attacker på grund av sitt arbete. Medlemsstaterna bör framför allt snabbt erbjuda personskydd till undersökande journalister och journalister som arbetar med korruption, organiserad brottslighet eller terrorism och som har anmält till polis att de utsatts för hot. Särskild uppmärksamhet bör ägnas personskydd, och utnyttjandet av kontaktförbud, för kvinnliga journalister och journalister som tillhör minoriteter. Särskilda skyddsåtgärder bör även noggrant övervägas för nära anhöriga till berörda journalister och andra mediearbetare.

Oberoende insats- och stödmekanismer

- (8) Medlemsstaterna bör i samarbete med representanter för journalistkåren stödja inrättandet av specialiserade tjänster – mekanismer för snabba insatser – som kan erbjuda juridisk rådgivning, psykologstöd och skyddat boende för journalister och andra medarbetare som utsätts för hot. Sådana specialiserade stödtjänster bör också fungera som kontaktpunkter och hjälplinjer i nödsituationer.
- (9) Kontaktpunkterna bör även ge lämpligt stöd till journalister och nyhetsredaktioner för att hantera hot och trakasserier online som riktar sig mot journalister, inbegripet hot och trakasserier mot journalister som grundar sig på deras kön, sexuella läggning, etniska eller sociala bakgrund eller på någon annan av de grunder som anges i artikel 21 i stadgan.
- (10) Sådana specialiserade tjänster bör vara kostnadsfria och helt oberoende i förhållande till brottsbekämpande myndigheter. Medlemsstaterna bör informera journalister och andra medarbetare om tillgängliga kontaktpunkter och stödtjänster och uppmuntras skapa särskilda webbplatser där de beskrivs på ett enkelt och användarvänligt sätt. Kontaktpunkterna och stödtjänsterna bör vara tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Medlemsstaterna bör underlätta samarbetet mellan dessa kontaktpunkter på både nationell nivå och på EU-nivå.

Tillträde till platser och tillgång till informationskällor

- (11) Medlemsstaterna bör säkerställa att offentliga myndigheter och organ inför transparenta, rättvisa och icke-diskriminerande villkor och rutiner för att journalister och andra medarbetare ska kunna delta i och ställa frågor vid presskonferenser och liknande evenemang och få tillgång till handlingar och annan information som innehas av offentliga myndigheter och organ, inklusive genom digitala medier. Offentliga institutioner bör ha tydligt angivna kontaktpunkter för tillgång till handlingar som är lätta att hitta elektroniskt.
- (12) Alla medlemsstater uppmanas ansluta sig till och tillämpa normerna i Europarådets konvention om tillgång till officiella handlingar och de normer som följer av rättspraxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna. Medlemsstaterna bör särskilt säkerställa att de nationella administrativa förfarandena för att ge tillgång till handlingar inte är komplicerade och att ansökningar om att få tillgång till information behandlas utan onödiga dröjsmål i enlighet med god förvaltningssed. Medlemsstaterna bör säkerställa att beslut om att neka tillgång till handlingar eller information motiveras. Nationella domstolsbeslut som rör tillgång till information måste verkställas utan dröjsmål.
- (13) Medlemsstaterna bör endast tillämpa ackrediteringsförfaranden i situationer där det finns ett verkligt och motiverat behov att begränsa antalet journalister och andra medarbetare som deltar i ett visst officiellt evenemang. Medlemsstaterna bör i tillämpliga fall säkerställa att deras offentliga myndigheter inför tydliga, transparenta och icke-diskriminerande ackrediteringsförfaranden för alla berörda individer och organisationer, däribland journalister och andra medarbetare. Medlemsstaterna bör säkerställa att journalister och andra medarbetare inte nekas ackreditering enbart på grund av sitt yrke.
- (14) Medlemsstaterna bör inte införa strikta formella villkor för presskort och andra handlingar som används för att bekräfta en journalists yrkesstatus. Medlemsstaterna bör även säkerställa att deras myndigheter och företrädare för offentlig förvaltning känner till alla typer av tillgängliga ackrediteringsförfaranden för journalister och andra medarbetare för att minimera risken att de får avslag.

Utbildning

- (15) Medlemsstaterna uppmuntras främja kontinuerlig kompetensutveckling inom alla yrken som är relevanta för skyddet av journalister och andra medarbetare. Medlemsstaterna bör i synnerhet utveckla och erbjuda utbildningsmoduler för brottsbekämpande myndigheter, domare och åklagare, samt för alla relevanta myndigheter som arbetar med digital säkerhet.

- (16) Medlemsstaterna bör stödja mediernas självregleringsorgan, journalistförbund och företrädare för branschen i deras utbildningsverksamhet, särskilt när det gäller anordnandet av utbildningsmoduler som handlar om att förebygga och motverka våld och trakasserier mot journalister och andra medarbetare och i synnerhet våld och trakasserier som riktas mot kvinnliga journalister, journalister som tillhör minoriteter och journalister som rapporterar om jämlikhetsfrågor. Sådana utbildningsmoduler bör rekommenderas för chefer på nyhetsredaktioner för att ge dem kunskaper i hur man på ett effektivt förebygger och hanterar trakasserier, hot och våld, även på arbetsplatsen, och ger stöd till offren.
- (17) Medlemsstaterna uppmuntras främja och stödja skräddarsydd internutbildning som medieföretag erbjuder journalister och andra medarbetare, även de med atypiska anställningar, i synnerhet utbildning om nödvändiga rutiner för att hantera akuta situationer, både fysiskt och online. Detta kan innefatta interna riskanalyser och säkerhetsprotokoll för medieföretagens journalister och andra medarbetare. Sådana protokoll bör i synnerhet ge journalister och andra medarbetare tydliga instruktioner om hur de ska agera i kritiska situationer. Säkerhetsprotokollen bör vara inkluderande vad gäller personer med funktionsnedsättningar och utbildningen bör vara tillgänglig för journalister och andra medarbetare med funktionsnedsättningar.

Ekonomiskt och socialt skydd

- (18) Medlemsstaterna bör bidra till en gynnsam arbetsmiljö för journalister och andra medarbetare, även de med atypiska anställningar, genom att säkerställa att de har tillgång till formellt och effektivt socialförsäkringsskydd och andra praktiska stödåtgärder. Medlemsstaterna bör i synnerhet kontinuerligt arbeta för att stärka deras tillgång till socialförsäkringsskydd mot arbetslöshet, sjukdom, invaliditet, funktionsnedsättning och yrkesrelaterade risker, samt till pensionssystem. Sådan tillgång bör stärkas genom obligatoriskt deltagande för arbetstagare oavsett typ av anställning och som ett minimum frivilligt deltagande för egenanställda.

SÄRSKILDA REKOMMENDATIONER OM JOURNALISTERS SKYDD OCH SÄKERHET I SAMBAND MED PROTESTER OCH DEMONSTRATIONER

Journalisters roll i samband med protester och demonstrationer

- (19) Medlemsstaterna bör erkänna journalisters roll i samband med offentliga sammankomster, protester och demonstrationer när det gäller att informera allmänheten om sådana evenemang och säkerställa att journalister och andra medarbetare kan arbeta säkert och utan restriktioner under sådana evenemang. Medlemsstaterna bör erbjuda brottsbekämpande myndigheter regelbunden utbildning för att förbättra deras kapacitet att garantera allmän säkerhet och samtidigt skydda journalister på ett sätt som inte hindrar deras möjligheter att rapportera.

Standardrutiner och riskbegränsningsstrategier

- (20) Medlemsstaterna bör tillsammans med sina brottsbekämpande myndigheter fastställa effektiva standardrutiner eller riskbegränsningsstrategier för att skydda journalister som bevakar protester och demonstrationer. Representanter för journalistkåren, mediernas självregleringsorgan och företrädare för civilsamhället som besitter relevant sakkunskap bör konsulteras för att identifiera riskområden, bland annat områden som kan leda till konflikter mellan journalisters rapporteringsverksamhet och brottsbekämpande myndigheters arbete.

Kommunikation mellan journalister och brottsbekämpande myndigheter före och under protester och demonstrationer

- (21) Medlemsstaterna bör sträva efter att säkerställa en effektiv kommunikation mellan journalister och brottsbekämpande myndigheter i samband med protester och demonstrationer. Medlemsstaterna uppmuntras därför utse sambandsansvariga som ska ha i uppdrag att säkerställa att brottsbekämpande myndigheter ger journalister tydlig information om vilka säkerhetsåtgärder som ska vidtas vid offentliga sammankomster. Sådana sambandsansvariga bör om möjligt informera journalister och andra medarbetare om potentiella risker före planerade protester eller demonstrationer.

Metoder för visuell identifiering av journalister i samband med protester och demonstrationer

- (22) Medlemsstaterna bör samarbeta med representanter för journalistkåren och mediernas självregleringsorgan när det gäller effektiva och lämpliga metoder för att identifiera journalister i samband med protester och demonstrationer. De kan till exempel komma överens om former för visuell identifiering för att särskilja journalister och andra medarbetare under sådana sammankomster från andra deltagare, förutsatt att en sådan identifiering inte utsätter journalister för ytterligare risk eller hindrar deras arbete.

Regelbunden dialog och rapportering

- (23) Medlemsstaterna bör uppmuntra ett kontinuerligt och regelbundet åsiktsutbyte mellan brottsbekämpande myndigheter och journalistförbund för att säkerställa att de skyddsåtgärder som vidtas av brottsbekämpande myndigheter är effektiva och inte i onödan hindrar journalisters och andra medarbetares rapportering om protester eller demonstrationer. Medlemsstaterna bör uppmuntra sina brottsbekämpande myndigheter att utarbeta rapporter som offentliggörs på nationell nivå om de särskilda åtgärder som har vidtagits för att stärka säkerheten för journalister i samband med protester och demonstrationer.

SÄRSKILDA REKOMMENDATIONER OM SÄKERSTÄLLANDE AV SÄKERHET ONLINE OCH DIGITAL EGENMAKT*Samarbete med offentliga myndigheter och branschen*

- (24) Medlemsstaterna bör föreskriva att nationella tillsynsmyndigheter och mediernas regleringsorgan, samt andra behöriga tillsynsmyndigheter eller organ som ansvarar för att bekämpa brott online och för cybersäkerhet ska inrätta särskilda arbetsgrupper som är specialiserade på att samla in information och bästa praxis för att förebygga attacker och hot mot journalister online. Medlemsstaterna bör föreskriva att sådana myndigheter regelbundet ska rapportera om sitt arbete och utvärdera effekterna av nationella åtgärder som syftar till att motverka cyberattacker mot journalister. Rapporterna bör särskilt uppmärksamma situationen för kvinnliga journalister, journalister som tillhör minoriteter och journalister som rapporterar om jämlikhetsfrågor och, om möjligt, innehålla könsuppdelad statistik. Medlemsstaterna bör främja en regelbunden dialog mellan sådana myndigheter och mediernas självregleringsorgan, journalistförbund och företrädare för branschen och civilsamhället, särskilt i syfte att främja cybermedvetenhet och digital kompetens bland journalister så att de kan vidta åtgärder för skydda sig själva.

Samarbete med onlineplattformar och civilsamhället

- (25) Medlemsstaterna uppmuntras främja samarbete mellan onlineplattformar och organisationer eller organ som är verksamma på deras territorium och som har särskild sakkunskap när det gäller att hantera hot, trakasserier och uppvigling till hat som riktas mot journalister, till exempel genom att uppmuntra dem i deras potentiella roll som "betrodda flaggare". Medlemsstaterna bör i nära samarbete med onlineplattformar främja en digital miljö som förhindrar att onlinetjänster används för att attackera journalister, särskilt genom att utveckla strategier för att hantera organiserade attacker. Medlemsstaterna bör uppmuntra leverantörer av onlinetjänster att göra alla sina åtgärder för att hantera specifika hot mot journalister mer transparenta.

Skydd mot övervakning online

- (26) Medlemsstaterna bör säkerställa att EU-regler och nationella rättsregler om sekretess för kommunikation och integritet på nätet följs fullt ut för att säkerställa att journalister och andra medarbetare inte utsätts för olaglig spårning eller övervakning online. Medlemsstaternas team för hantering av it-säkerhetsincidenter eller andra behöriga myndigheter eller organ bör utarbeta och sprida riktlinjer om cyberhygien för journalister. De bör på begäran hjälpa journalister som vill veta om deras utrustning eller onlinekonton har komprometterats att komma i kontakt med tillförlitliga IT-forensiker.

SÄRSKILDA REKOMMENDATIONER OM EGENMAKT OCH SKYDD FÖR KVINNLIGA JOURNALISTER OCH JOURNALISTER SOM TILLHÖR MINORITETER ELLER JOURNALISTER SOM RAPPORTERAR OM JÄMLIKHETSFRÅGOR

Ge kvinnliga journalister, journalister som tillhör minoriteter och journalister som rapporterar om jämlikhetsfrågor ökad egenmakt

- (27) Medlemsstaterna bör stödja projekt eller initiativ som syftar till att ge kvinnliga journalister, journalister som tillhör minoriteter och journalister som rapporterar om jämlikhetsfrågor ökad egenmakt. Medlemsstaterna uppmuntras ta vederbörlig hänsyn till civilsamhällets, den akademiska världens, medieorganens och mediebranschens perspektiv när de utvecklar sådana initiativ.

Transparens och rapportering

- (28) Medlemsstaterna uppmuntras vidta åtgärder för att göra rapporteringen och insamlingen av uppgifter om attacker mot och diskriminering av kvinnliga journalister, journalister som tillhör minoriteter och journalister som rapporterar om jämlikhetsfrågor mer transparent. Medlemsstaterna bör uppmuntra sina nationella jämlikhetsorgan att regelbundet lägga fram rapporter om situationen för sådana journalister.

Jämlikhet och inkludering i mediebranschen

- (29) Medlemsstaterna bör främja och stödja åtgärder för att främja jämlikhet och inkludering inom mediebranschen och på nyhetsredaktioner. De bör därför kontinuerligt arbeta för att säkerställa att kvinnliga journalister, journalister som tillhör minoriteter och journalister som rapporterar om jämlikhetsfrågor har lika möjligheter som män och kan arbeta i en säker och inkluderande miljö.
- (30) Medlemsstaterna bör föra en regelbunden dialog med representanter för journalistkåren och mediernas självregleringsorgan för att främja jämlikhet och inkludering på nyhetsredaktioner och när det gäller chefspositioner inom mediebranschen. Dialogen bör särskilt inriktas på stödmekanismer för kvinnliga journalister, journalister som tillhör minoriteter och journalister som rapporterar om jämlikhetsfrågor, som kan utsättas för alla former av trakasserier och våld. Medlemsstaterna bör uppmuntra kollektivavtal som tar upp dessa frågor.

Medvetandehöjande kampanjer och tillhandahållande av information

- (31) Medlemsstaterna uppmuntras stödja initiativ av bland annat civilsamhällesorganisationer som syftar till att öka medvetenheten och organisera kampanjer för att förebygga och bekämpa våld och trakasserier mot kvinnliga journalister, journalister som tillhör minoriteter och journalister som rapporterar om jämlikhetsfrågor, samt tillhandahålla information om hur man söker hjälp och stöd. Medlemsstaterna uppmuntras även stödja initiativ för utbyte av bästa praxis mellan nyhetsmedieorganisationer när det gäller utformningen av en effektiv jämlikhetspolicy.

TILLHANDAHÅLLANDE AV INFORMATION, RAPPORTERING OCH ÖVERVAKNING

- (32) För att göra det möjligt för kommissionen att övervaka de åtgärder och insatser som görs för att genomföra denna rekommendation bör medlemsstaterna 18 månader efter antagandet och därefter på begäran lämna all relevant information om sådana åtgärder och insatser till kommissionen. De bör därför regelbundet samla in uppdaterade och enhetliga uppgifter och om lämpligt utveckla rapporteringsverktyg för att få fram jämförbar information. Uppgifter bör endast samlas in för analysändamål.
- (33) Kommissionen kommer att diskutera de åtgärder och insatser som görs för att genomföra rekommendationen med medlemsstaterna och intressenter i relevanta forum, i synnerhet inom det europeiska nyhetsmedieforumet. Kommissionen kommer även utvärdera framstegen i genomförandet av denna rekommendation med hjälp av centrala resultatindikatorer och slutsatserna i kommissionens årliga rapporter om rättsstatsprincipen.

ADRESSATER

Denna rekommendation riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdad i Bryssel den 16 september 2021.

På kommissionens vägnar
Thierry BRETON
Ledamot av kommissionen
